

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 3/00-30

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Jána Klučku a sudcov Ľudmily Gajdošíkovej a Alexandra Bröstla vo veci podnetu [REDACTED], bytom [REDACTED] zastúpeného advokátkou prom. práv. Janou Kurucovou, o porušení jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu v Banskej Bystrici vo veci sp. zn. 7 C 266/94 16. mája 2000 takto

r o z h o d o l :

Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu v Banskej Bystrici vo veci sp. zn. 7 C 266/94 porušené bolo.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Dňa 17. novembra 1999 bol Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) doručený podnet [REDAKOVANÉ] (ďalej len „navrhovateľ“), bytom [REDAKOVANÉ] zastúpeného advokátkou prom. práv. Janou Kurucovou, na začatie konania pre porušenie čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) namietajúci priet'ahy v konaní pred Okresným súdom v Banskej Bystrici (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 7 C 266/94 vo veci návrhu na vydanie platobného rozkazu na zaplatenie sumy 156 609,49 Sk [REDAKOVANÉ].

Navrhovateľ vo svojom podnete uviedol: «V zmysle judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „Ústavný súd“) tento koná o podnete, ak je podnet opodstatnený. Podmienkou opodstatnenosti je závislosť medzi ústavným právom alebo slobodou, ktorého porušenie predkladateľ namietol v podnete a konaním alebo rozhodnutím štátneho orgánu. Tomuto ústavnému právu zodpovedá povinnosť sudcu byť aktívny, vyvíjať činnosť na odstránenie stavu právnej neistoty. Podľa uznesenia Ústavného súdu sp. zn. II 122/95 z 10. októbra 1995 „Ústavný súd zabezpečuje ochranu práv v konaní o podnete len vtedy, ak predkladateľ podnetu vyčerpal ostatné opravné prostriedky nápravy.“ „Sťažnosť podaná podľa § 17 ods. 1 zákona č. 80/1992 Zb. možno podľa právneho názoru ústavného súdu pokladať za účinný prostriedok dosiahnutia nápravy.“

I.

Dňa 10. marca 1998 Okresný súd v Banskej Bystrici (ďalej len „Okresný súd“) na svojom verejnom pojednávaní odročil pojednávanie (číslo konania 7 C 266/94), v ktorom žalobcom bol podnecovateľ.

II.

Po viac než ročnom čakaní podnecovateľ odoslal sťažnosť predsedovi Okresného súdu, v ktorej ho upozornil na prieťahy v konaní. Svojou odpoveďou konštatoval sťažnosť podnecovateľa za oprávnenú. Okresný súd i napriek tejto skutočnosti nekoná.

III.

Z horeuvedených skutočností vyplýva, že došlo k porušeniu čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, a to z nasledujúcich dôvodov:

1. Okresný súd nekoná vo veci od 10. marca 1998
2. Na prieťahy bol predsedom Okresného súdu upozornený
3. Podnecovateľ nedostal na svoje sťažnosti ani po niekoľkých rokoch patričné vysvetlenia, ktoré by odôvodňovali takú časovú náročnosť konania.

IV.

Ústavný súd je povinný preskúmať, či Okresný súd bdel nad tým, aby zabezpečil prerokovanie veci podnecovateľa bez zbytočných prieťahov.

V.

Preto žiadam Ústavný súd, aby prijal tento podnet na ďalšie konanie a následne vyniesol rozhodnutie, v ktorom bude konštatovať, že „konaním Okresného súdu došlo k porušeniu čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.“»

Právna zástupkyňa navrhovateľa podala 12. mája 1999 predsedovi Okresného súdu v Banskej Bystrici sťažnosť na prieťahy v konaní a žiadala ho, aby vec prešetril a prieťahy odstránil.

Predsedníčka Okresného súdu v Banskej Bystrici listom Spr. 3073/99 z 28. júla 1999 právnej zástupkyňi navrhovateľa oznámila: „Sťažnosť na prietahy v súdnom konaní veci Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 7 C 266/94 je podaná dôvodne. Sudca bol na túto skutočnosť upozornený, a preto by mal vo veci začať plynule konať.“

Napriek tejto skutočnosti k pokračovaniu súdneho konania nedošlo, preto sa navrhovateľ obrátil s podnetom na ústavný súd.

Ústavný súd podnet navrhovateľa prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu a po zistení, že spĺňa všetky predpísané náležitosti upravené v § 20 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a že neexistujú ani žiadne ďalšie dôvody na jeho odmietnutie, svojím uznesením II. ÚS 3/00 z 9. februára 2000 rozhodol o jeho prijatí na konanie.

Listom z 9. februára 2000 vyzval ústavný súd právnu zástupkyňu navrhovateľa, aby mu predložila písomné splnomocnenie na jeho zastupovanie v konaní pred ústavným súdom a zároveň sa vyjadrila k vhodnosti ústneho pojednávania o podnete podľa § 30 ods. 1 zákona o ústavnom súde. Listom z toho istého dňa vyzval ústavný súd Okresný súd v Banskej Bystrici, aby predložil svoje písomné stanovisko k prijatému podnetu, zapožičal ústavnému súdu kompletný spisový materiál z konania vedeného pod sp. zn. 7 C 266/94 a taktiež sa vyjadril k vhodnosti ústneho konania o prijatom podnete.

Právna zástupkyňa navrhovateľa prom. práv. Jana Kurucová listom doručeným súdu 28. februára 2000 oznámila, že netrvá na ústnom pojednávaní o podnete [REDAKOVANÉ] a zároveň mu predložila jeho plnomocenstvo na zastupovanie v konaní pred ústavným súdom.

Dňa 29. februára 2000 pod č. Spr. 226/00 bolo ústavnému súdu doručené vyjadrenie predsedníčky Okresného súdu v Banskej Bystrici JUDr. Jany Dubovcovej k prijatému podnetu navrhovateľa, v ktorom sa uvádza:

„Na základe výzvy Ústavného súdu Slovenskej republiky doručenej tunajšiemu súdu 14. 2. 2000 sa vyjadrujem k podnetu [REDAKOVANÉ], bytom [REDAKOVANÉ] ktorým namietal priet'ahy v súdnom konaní vedenom tunajším súdom pod č. k. 7 C 266/94:

V konaní tunajšieho súdu č. k. 7 C 266/94 bolo porušené právo navrhovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov chránené čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

Súhlasím s tým, aby súd upustil od ústneho pojednávania, pretože na ňom nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.“

II.

Navrhovateľ vo svojom podnete ústavnému súdu namietol priet'ahy v konaní na Okresnom súde v Banskej Bystrici vo veci 7 C 266/94 v období od 10. marca 1998 (kedy sa uskutočnilo posledné pojednávanie vo veci) do termínu podania svojho podnetu na ústavný súd (t. j. do 17. novembra 1999), pretože súd v tomto období nevykonával vo veci žiadny úkon, a to i napriek sťažnosti, s ktorou sa jeho právna zástupkyňa obrátila na okresný súd 12. mája 1999 a jeho predsedníčka v odpovedi Spr. 3073/99 z 28. 7. 1999 uznala odôvodnenosť sťažnosti. Uviedla, že sudca bol na túto skutočnosť upozornený, a preto by mal vo veci začať plynule konať.

Nakoľko navrhovateľom namietaný priet'ah v konaní, charakterizovaný nečinnosťou okresného súdu v označenom období (od 10. marca 1998 do 17. novembra 1999), však tvoril iba súčasť viac ako 5-ročného konania vo veci samej, ústavný súd v konaní o podnete navrhovateľa preskúmal nielen priet'ahy

v namietanom časovom období, ale v celom konaní vo veci sp. zn. 7 C 266/94, t. j. od samotného podania žaloby na okresný súd až do podania podnetu na ústavný súd.

Zo spisu Okresného súdu v Banskej Bystrici 7 C 266/94 boli pre potreby konania o podnete navrhovateľa pred ústavným súdom zistené nasledovné skutočnosti.

Sudcom konajúcim vo veci bol za celé doterajšie obdobie konania pred Okresným súdom v Banskej Bystrici JUDr. Pavol Rohárik.

Dňa 16. 9. 1994 navrhovateľ podal na okresný súd návrh na vydanie platobného rozkazu voči [REDAKOVANÉ] v čiastke 156 609,49 Sk ako sumy vypočítanej po splatení časti dlhu vo výške 180 000 Sk po tom, čo si z vkladnej knižky po nebohej [REDAKOVANÉ] (ktorej jediným dedičom bol žalobca) vybrala celú sumu vo výške 263 362,20 Sk. Celková výška istiny s úrokmi predstavovala ku dňu výplaty z vkladnej knižky sumu 336 609,49 Sk.

Žalobný návrh [REDAKOVANÉ] bol zaslaný na vyjadrenie žalovanej. Dňa 24. 11. 1994 zaslala súdu vyjadrenie JUDr. Jaňovková, právna zástupkyňa žalovanej.

Na 1. pojednávaní vo veci, ktoré sa uskutočnilo 24. 11. 1994, uviedla právna zástupkyňa žalobcu, že výšku žalobného návrhu spresní potom, čo si podklady o výške vkladu na vkladnej knižke súd vyžiada od pobočky Slovenskej sporiteľne v Banskej Bystrici – filiálky Brezno, v ktorej bola vkladná knižka na meno [REDAKOVANÉ] vedená. Pojednávanie vo veci bolo z tohto dôvodu odročené na neurčito za účelom uskutočnenia dopytu v sporiteľni, aký bol zostatok na vkladnej knižke 8. 12. 1992, t. j. v deň jej zrušenia [REDAKOVANÉ].

Dňa 28. 11. 1994 dožiadal Okresný súd v Banskej Bystrici Slovenskú sporiteľňu – pobočku v Brezne, aby „súdu oznámili, aký bol zostatok na vkladnej knižke s názvom [REDAKOVANÉ] dňa 8. 12. 1992 pri jej zrušení“. Toho istého dňa si okresný súd vyžiadal spisové materiály od Okresného súdu v Senici nad Myjavou

a Obvodného oddelenia Policajného zboru v Banskej Bystrici. Obidva spisy boli pripojené v spise 7 C 266/94. Zo spisu Okresného súdu v Senici D 2303/91 bolo zistené, že rozhodnutím D-not. 121/93-K-76 súd určil všeobecnú cenu a čistú hodnotu majetku po nebohej [REDAKOVANÉ] vo výške 840 842 Sk a celý majetok bol ako výlučnému dedičovi priznaný jej vnukovi [REDAKOVANÉ]. Spis Obvodného oddelenia Policajného zboru v Banskej Bystrici ČVS: Vp 613/02-94 obsahoval okolnosti prešetrovania straty vkladnej knižky, ktorá sa následne stala predmetom konania pred okresným súdom.

Slovenská sporiteľňa – pobočka v Brezne súdu dňa 13. 12. 1994 oznámila, že zostatok na knižke v deň jej zrušenia – 8. 12. 1992 predstavoval sumu 296 721,20 Sk.

Dňa 19. 12. 1994 vytýčil sudca pojednávanie na 11. 1. 1995 a dal kancelárii pokyn na predvolanie účastníkov.

Pojednávanie 11. 1. 1995 bolo odročené na neurčito z dôvodu, že žalovanej bola uložená povinnosť, aby súdu predložila doklady o výške uplatňovanej škody a náhrady nákladov spojených s pohrebom nebohej [REDAKOVANÉ].

Dňa 25. 1. 1995 si vyžiadala právna zástupkyňa žalobcu od súdu kópiu oznámenia sporiteľne o výške vkladu na vkladnej knižke v deň jej zrušenia. Túto kópiu jej súd zaslal 21. 2. 1995.

Právna zástupkyňa žalobcu okresnému súdu oznámila, že aj napriek výzve z 5. 12. 1994 jej neboli zaslané doklady o pohrebných trovách, ktoré chcela žalovaná uplatniť pri stanovovaní výšky náhrady škody. Zároveň z kópie oznámenia Slovenskej sporiteľne zistila, že dožiadanie súdu nebolo správne formulované, v dôsledku čoho nebolo možné vyčíslieť skutočnú výšku vkladu na vkladnej knižke. Sama preto dožiadala pobočku Slovenskej sporiteľne v Brezne, aby jej oznámila výšku istiny a úroky vyplácané na danom type knižky v jednotlivých rokoch. Napriek správnosti jej dožiadania jej však sporiteľňa 13. 3. 1995 oznámila, že takéto informácie o vkladoch

môže v občianskom súdnom konaní poskytnúť iba na dožiadanie súdu. Právna zástupkyňa žalobcu zaslala tento list sporiteľne na vedomie okresnému súdu dňa 23. 3. 1995.

Dňa 27. 3. 1995 zaslal súd dožiadanie právnej zástupkyňi žalovanej, či splnila povinnosť uloženú jej súdom na pojednávaní konanom 11. 1. 1995. Vybavenie tohto dožiadania urgoval súd 24. 4. 1995 (urgencia bola vypravená 8. 5. 1995). Po viac ako mesiaci od uvedeného úkonu vytýčil konajúci sudca ďalšie pojednávanie na 4. 7. 1995. Dňa 28. 6. 1995 právna zástupkyňa navrhovateľa rozšírila žalobu o náhradu škody a doplnila jej petit.

Pojednávanie 4. 7. 1995 bolo pre neúčast' účastníkov konania odročené na neurčito s tým, že právnej zástupkyňi žalovanej bude doručená rozšírená žaloba a žalobcovi výzva na zaplatenie súdneho poplatku. Výzva okresného súdu na zaplatenie súdneho poplatku a uznesenie boli súdom vyhotovené 26. 7. 1995. Záznam o zložení súdneho poplatku je datovaný 15. 8. 1995.

Ďalšie pojednávanie vo veci sa uskutočnilo 18. septembra 1995, avšak nezúčastnil sa ho ani žalobca a ani jeho právna zástupkyňa. Súd nemal u menovaných vykázané doručenie predvolania a v spise sa (z toho istého dňa) nachádzal list, v ktorom neprítomnosť svoju i žalobcu ospravedlňuje (bez uvedenia dôvodu) jeho právna zástupkyňa a žiada, aby súd konal v ich neprítomnosti. V prípade, že by vyvstala potreba vypočúť [REDAKOVANÉ], právna zástupkyňa žalobcu navrhla, aby tak súd urobil dožiadanim na Okresný súd v Senici. Nakoľko ale okresný súd účasť právnej zástupkyne žalobcu na pojednávaní považoval za nevyhnutnú, pojednávanie odročil na 16. 10. 1995.

V poradí 5. pojednávanie vo veci sa uskutočnilo 16. 10. 1995 za účasti žalobcu a jeho právnej zástupkyne a žalovanej. Právna zástupkyňa žalobcu vo svojej výpovedi uviedla, že stále nie je schopná spresniť žalobný návrh, nakoľko výšku vzniknutej škody je možné vypočítať iba po oznámení výšky vkladu sporiteľňou. Hoci o jeho

zistenie sa právna zástupkyňa žalobcu usilovala svojím dožiadáním u sporiteľne, táto jej oznámila, že požadované údaje môže oznámiť iba súdu. Uviedla tiež, že takisto nebolo možné spresniť výšku škody ani započítaním pohľadávok žalovanej, nakoľko táto ich neoznámila. Súd preto pojednávanie odročil na neurčito s tým, že si vyžiada podklady od sporiteľne. Ústavný súd zo zapožičaného súdneho spisu zistil, že takmer po roku od prvého pojednávania vo veci ho súd opätovne odročil, aby vykonal rovnaký úkon, pre ktorý odročil vôbec svoje prvé pojednávanie vo veci vytýčené na 24. 11. 1994.

Listom z 23. 10. 1995 súd požiadal Slovenskú sporiteľňu „aby ste súdu v lehote 20 dní doručili výpis v vkladnej knižky č. 14-840764-7 spolu s oznámením úkonov (tu došlo k písárskej chybe – malo správne byť „úrokov“), ktorými by sa ukončil vklad na tejto VK do doby jej výberu (zrušenia) doposiaľ.“ Reakciou na toto nejasné dožiadanie bol telefonát pracovníčky Slovenskej sporiteľne v Brezne na súd 2. 11. 1995 so žiadosťou o spresnenie, čo súd konkrétne požaduje. Dňa 3. 11. 1995 dal sudca pokyn kancelárii na opravu chyby a sporiteľni bol zaslaný totožný text iba s opravou. Takéto dožiadanie súdu bolo nepresné, čo sa následne potvrdilo len jeho čiastočným vybavením pobočkou sporiteľne. Táto dňa 14. 11. 1995 síce súdu oznámila údaje o stave na vkladnej knižke, nevyjadrila sa však k úrokom, ktoré podľa jej tvrdenia totiž ani nemohli vzniknúť na už zrušenej vkladnej knižke. Dňa 20. 11. 1995 preto sudca svoj dopyt opäť spresnil, avšak jeho naďalej pretrvávajúcu nejasnosť potvrdzuje ďalšia odpoveď sporiteľne, v ktorej sa uvádza: „Slovenská sporiteľňa podáva informácie o vkladoch klientov, ktoré v skutočnosti existujú a nie fiktívne údaje o účtoch, ktoré sa už zrušili.“

Dňa 28. 11. 1995 vytýčil sudca ďalšie pojednávanie na 13. 12. 1995. Právna zástupkyňa žalobcu požiadala 4. 12. 1995 súd, aby jej zaslal fotokópiu správy od sporiteľne. Následne 8. 12. 1995 požiadala o odročenie pojednávania na mesiac január z dôvodu svojej kúpeľnej liečby.

Pojednávanie vytýčené na 13. 12. 1995 bolo pre neprítomnosť účastníkov odročené na 16. 1. 1996.

Právna zástupkyňa žalobcu 11. 1. 1996 urgovala na súde zaslanie kópie správy od Slovenskej sporiteľne, nakoľko v spise zistila, že sa táto v ňom stále nenachádza. Ďalej súdu oznámila, že na predložení správy o stave na vkladnej knižke so žalobcom trvajú a vytýčeného pojednávania sa nezúčastnia z dôvodu, že je zrejmé, že bude odročené. Právna zástupkyňa ďalej uviedla: “Žiadam, aby ďalšie pojednávanie bolo vytýčené až potom, keď súd predmetnú správu od Slovenskej sporiteľne Banská Bystrica obdrží a jeho fotokópiu mi zašle, aby som sa na pojednávanie mohla náležite pripraviť a súd vec mohol definitívne ukončiť.”

V poradí 7. pojednávanie vo veci uskutočnené 16. 1. 1996 bolo odročené na neurčito s tým, že spis bude predložený predsedovi senátu.

Ďalší úkon súdu v uvedenej veci bol uskutočnený po takmer 2 mesiacoch. Niektorí ako konajúci sudca (podľa rukopisu) dal pokyn súdnej kancelárii na zaslanie kópií odpovedí Slovenskej sporiteľne právnej zástupkyňi žalobcu. List s kópiami bol expedovaný 28. 3. 1996 a právnej zástupkyňi doručený 4. 4. 1996. Podľa zistení ústavného súdu sa však v spise nenachádzal žiadny nový – aktualizovaný doklad od Slovenskej sporiteľne.

Ďalšie pojednávanie bolo vytýčené na 13. 5. 1996. Právna zástupkyňa žalobcu oznámila súdu, čo presne je potrebné vyžiadať od sporiteľne súdom, a súd taktiež požiadala, aby jej informáciu sporiteľne postúpil, aby do termínu pojednávania mohla upraviť žalobu a vypočítať výšku škody. Obdobnú požiadavku vyslovovala právna zástupkyňa žalobcu opakovane. Podaním z 30. 4. 1996 právna zástupkyňa spresnila petit žaloby a požiadala súd, aby v prípade, že má pochybnosti o vyčíslení náhrady škody, prizval do konania znalca z odboru ekonómie, a za tým účelom požiadala o odklad ďalšieho pojednávania.

Pojednávanie vytýčené na 13. 5. 1996 bolo odročené na neurčito s tým, že súd si vyžiada správu od sporiteľne. Listom zo 16. 5. 1996 žiadal súd od sporiteľne: „aby ste oznámili, aké úroky ste poskytovali v období od 9. 12. 1992 do 1. 5. 1995 na vklady na vkladných knižkách založených pôvodne na 4 % úrok (s dvojročnou výpovednou lehotou č. 14-840/64-7)“. Sporiteľňa uvedenú požiadavku opäť nevybavila pre nepochopenie dopytu a súd zároveň upozornila, že jeho dožiadanie nemalo predpísané náležitosti. Zo zapožičaného súdneho spisu ústavný súd zistil, že išlo už o 5. opakovanie toho istého úkonu súdu.

Ďalšie pojednávanie vo veci sudca vytyčil na 2. 7. 1996. Dňa 26. 6. 1996 požiadala o odročenie pojednávania právna zástupkyňa žalovanej. Zo súdneho spisu ústavný súd ďalej zistil, že pojednávania vo veci sp. zn. 7 C 266/94 sudca vytyčoval opakovane bez toho, aby pre ne mal zabezpečené také podklady, ktoré by mu umožnili vo veci rozhodnúť. Hoci totiž pravidelne (s časovým predstihom jedného mesiaca) vytyčoval termíny nových pojednávaní, v uvedenom období už nevykonával žiadne ďalšie úkony smerujúce k zabezpečeniu podkladov nevyhnutných pre rozhodnutie vo veci samej. Táto opakujúca sa prax sudcu viedla napokon účastníkov konania k tomu, že pravidelne ospravedlňovali svoju neúčast' na pojednávaní a sudca každej ich takejto žiadosti (a to aj bez uvedenia závažného dôvodu) vyhovoval.

Pojednávanie 2. 7. 1996 bolo odročené na 5. 8. 1996. Na tomto v poradí už 10. pojednávaní stanovil súd žalobcovi lehotu 1 mesiac, aby predložil svoje stanovisko k veci. Pojednávanie bolo odročené na neurčito. Právna zástupkyňa žalobcu svoje stanovisko k náhrade škody oznámila 18. 9. 1996. Ďalšie pojednávanie bolo vytýčené na 31. 10. 1996.

Dňa 30. 10. 1996 zaslala svoje vyjadrenie právna zástupkyňa žalovanej (ktoré súd v ďalšom konaní považoval za protinávrh) spolu s predložením dokladov k vysporiadaniu peňažnej hotovosti vybranej z vkladnej knižky.

Pojednávanie 31. 10. 1996 bolo odročené na neurčito s tým, že právna zástupkyňa žalovanej spoplatní protinávrh a právna zástupkyňa žalobcu sa k protinávru vyjadrí. Dňa 4. 11. 1996 právna zástupkyňa žalovanej zložila za protinávru súdny poplatok vo výške 772 Sk. Vyjadrenie k protinávru predložila právna zástupkyňa žalobcu súdu 8. 11. 1996 s tým, že navrhla, aby bol protinávrh vylúčený na osobitné konanie, resp. zamietnutý z dôvodu premlčania.

Ďalšie pojednávanie bolo vytýčené na 16. 1. 1997. Dňa 14. 1. 1997 právna zástupkyňa žalobcu opätovne vyčíslila výšku náhrady škody a trov konania a ospravedlnila neúčast' svoju i žalobcovu na vytýčenom pojednávaní.

Dňa 16. 1. 1997 na v poradí 12. pojednávaní vo veci, ktoré sa uskutočnilo iba za účasti právnej zástupkyne žalovanej, súd po 28 mesiacoch vyhlásil dokazovanie za skončené a vyhlásil rozsudok o povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi sumu s úrokmi z omeškania a trovy konania. Rozsudok bol právnym zástupkyňiam žalobcu i žalovanej doručený 7. 3. 1997.

Dňa 21. 3. 1997 podala proti rozsudku odvolanie právna zástupkyňa žalovanej v časti týkajúcej sa sumy 39 003,20 Sk (z dôvodu, že v časti už svoju povinnosť splnila) a úhrady trov konania. Súd vyzval žalovanú 10. 4. 1997 na zaplatenie poplatku za odvolanie a toho istého dňa zaslal odvolanie na vyjadrenie právnej zástupkyňi žalobcu. Vyjadrenie k nemu podala právna zástupkyňa žalobcu súdu 22. 4. 1997 a žiadala, aby bol rozsudok potvrdený a boli priznané trovy odvolacieho konania.

Kompletný spisový materiál vo veci, pozostávajúci zo spisu 7 C 266/94, spisu Okresného súdu v Senici č. D 2303/91 a vyšetrovacieho spisu ČVS: VP-613/02-94, bol Okresným súdom v Banskej Bystrici postúpený na rozhodnutie Krajskému súdu v Banskej Bystrici dňa 28. 4. 1997. Krajský súd vytýčil pojednávanie na 4. 6. 1997. Dňa 22. 5. 1997 ospravedlnila neúčast' svoju i svojho klienta právna zástupkyňa navrhovateľa a žiadala, aby súd konal a rozhodol v ich neprítomnosti.

Krajský súd v Banskej Bystrici na pojednávaní konanom dňa 4. 6. 1997 rozhodol uznesením tak, že rozsudok Okresného súdu v Banskej Bystrici zo 16. 1. 1997 vo výroku o povinnosti odporkyne zaplatiť navrhovateľovi istinu 39 003,20 Sk a vo výroku o trovách zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. V nenapadnutej časti zostal rozsudok nedotknutý. Uznesenie krajského súdu doručoval okresný súd účastníkom konania 1. 10. 1997.

Pojednávanie vo veci na okresnom súde bolo vytýčené na 11. 11. 1997, dňa 3. 11. 1997 požiadala o jeho odročenie právna zástupkyňa žalovanej. Súd žiadosti vyhovel a pojednávanie odročil na 11. 12. 1997. Následne toto pojednávanie odročil na 8. 1. 1998. O odročenie tohto pojednávania požiadala právna zástupkyňa žalobcu. V poradí 15. pojednávanie vo veci 8. 1. 1998 bolo odročené na 3. 2. 1998. Aj toto pojednávanie bolo odročené na neurčito za účelom oznámenia mien a adries svedkov navrhnutých právnu zástupkyňou navrhovateľa. Dňa 11. 2. 1998 oznámila právna zástupkyňa navrhovateľa súdu mená a adresy svedkov. Pojednávanie bolo vytýčené na 10. 3. 1998. Na ňom bol vypočutý prítomný svedok – nevlastný brat [REDAKOVANÉ]. Pojednávanie bolo odročené na neurčito. Následne listom 27. 3. 1998 [REDAKOVANÉ] svoju svedeckú výpoveď doplnil o ďalšie podstatné skutočnosti. Od tohto okamihu až do termínu predloženia spisu ústavnému súdu, t. j. do 29. 2. 2000, t. j. skoro 2 roky, nevykonal okresný súd vo veci žiaden ďalší úkon napriek tomu, že žalobca podal predsedkyni okresného súdu sťažnosť na prieťahy v konaní.

III.

Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím sa vytvára právna istota. Preto pre splnenie ústavného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov sa splní až

právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadne svojich práv (II. ÚS 26/95).

Pri rozhodovaní, či vo veci došlo k priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd zohľadňuje 3 kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie sa účastníka konania (2) a spôsob, akým súd v konaní postupoval (3) (I. ÚS 70/98).

1. Predmetom konania na Okresnom súde v Banskej Bystrici vo veci 7 C 266/94 bol občiansko-právny spor o náhradu škody – pozostávajúcej z finančnej čiastky istiny a úrokov neoprávnene vybraných žalovanou [REDAKOVANÉ] z vkladnej knižky č. 14-840/64-7 vedenej v Slovenskej sporiteľni Banská Bystrica – pobočke Brezno, tvoriacej predmet dedičstva po nebohej [REDAKOVANÉ], výlučným dedičom ktorého sa stal navrhovateľ (spolu s úrokmi z omeškania a vzniknutými trovami súdneho konania). Úlohou súdu bolo jednak zistenie presnej výšky istiny a úrokov v čase zrušenia vkladnej knižky a jej výplaty žalovanej, ako aj úrokov, ktoré by na danom type vkladnej knižky boli vyplatené za predpokladu, že by nebolo došlo k jej zrušeniu, a následné rozhodnutie o povinnosti žalovanej takto určenú sumu uhradiť žalobcovi. Vec z tohto hľadiska preto nie je možné hodnotiť ako právne či fakticky zložitú.

2. Správanie sa účastníka konania je druhým kritériom pri zisťovaní, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Správanie navrhovateľa vo veci 7 C 266/94 možno počas celého súdneho konania hodnotiť ako aktívne a súčinnosťné. Od začiatku konania na Okresnom súde v Banskej Bystrici bol zastúpený advokátkou, ktorá v jeho mene konala spôsobom vylučujúcim akékoľvek priet'ahy v konaní súdu, ktoré by mu mohli byť pričítateľné. Súdu predkladala načas požadované doklady a dokonca vyvinula vlastnú iniciatívu na zistenie podkladov nevyhnutných pre rozhodnutie súdu, pričom presne sformulovala

požiadavky na dožiadanie od sporiteľne, navrhovala vykonanie dôkazov a napokon podala sťažnosť predsedníčke Okresného súdu v Banskej Bystrici na prietahy v konaní. V dôsledku takéhoto postupu navrhovateľa a jeho právnej zástupkyne preto nedošlo k prietahom v konaní Okresného súdu v Banskej Bystrici vo veci 7 C 266/94.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, použitím ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva navrhovateľa na prerokovanie svojej veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, bol postup samotného súdu. Navrhovateľ vo svojom podnete tiež uviedol, že: „došlo k porušeniu čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky ako aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, a to z nasledujúcich dôvodov: 1. Okresný súd nekoná vo veci od 10. marca 1998, 2. Na prietahy bol predsedom Okresného súdu upozornený, 3. Podnecovateľ nedostal na svoje sťažnosti ani po niekoľkých rokoch patričné vysvetlenia, ktoré by odôvodňovali takú časovú náročnosť konania.“ a ďalej tiež: „Ústavný súd je povinný preskúmať či Okresný súd bdel nad tým, aby zabezpečil prerokovanie veci podnecovateľa bez zbytočných prietahov.“

Ako už bolo uvedené, ústavný súd sa v konaní o podnete pri hodnotení postupu okresného súdu nezaoberal iba navrhovateľom označeným obdobím, v ktorom súd nevykonal žiadny úkon (od 10. 3. 1998, kedy sa uskutočnilo v poradí 17. pojednávanie vo veci odročené na neurčito do termínu podania podnetu na ústavný súd 17. 11. 1999), ale z dôvodov uvedených vyššie preskúmal celé doterajšie (viac ako 5-ročné) obdobie konania vo veci sp. zn. 7 C 266/94 na Okresnom súde v Banskej Bystrici.

Ústavný súd pri celkovom hodnotení postupu súdu v uvedenom období dospel k záveru, že k zbytočným prietahom v súdnom konaní došlo v jeho prvej etape (t. j. od 16. 9. 1994 do 10. 3. 1998) takým jeho postupom, ktorý nesmeroval k odstráneniu právnej neistoty účastníka konania vo veci, s ktorou sa obrátil na súd (ústavný súd takto judikoval už predtým vo svojich rozhodnutiach II. ÚS 33/99, II. ÚS 64/99 a I. ÚS 89/99). Vo veci I. ÚS 89/99 ústavný súd uviedol: „Účastník súdneho konania má preto právo dôvodne očakávať, že súd jeho vec správne posúdi a nepôjde cestou

omylov. Po právnej kvalifikácii prípadu a stanovení potreby dôkazov vo veci musí tieto zabezpečiť v súčinnosti s inými orgánmi. Svoje požiadavky musí súd formulovať zrozumiteľne a jednoznačne, aby mu dožiadané orgány poskytli dôkazy potrebné pre rozhodnutie vo veci bez nutnosti dopytov na spresnenie jeho požiadaviek.“ Takýto postup však v uvedenom prípade nebol okresným súdom uplatňovaný pri dožiadaní Slovenskej sporiteľne Banská Bystrica – pobočky Brezno, ktorá mu pre konanie mala zabezpečiť najdôležitejší doklad o výške istiny, úrokov na vkladnej knižke v čase jej zrušenia a tiež úrokov na danom type vkladnej knižky za obdobie do rozhodnutia súdu vo veci. Pre získanie uvedeného dokladu dožiadal okresný súd sporiteľňu celkovo 5-krát, pričom pri jeho opakovaných dožiadaniach však nešlo o zadováženie žiadnych nových informácií, ale iba o opätovné spresňovanie jeho nejasnej, resp. nesprávne formulovanej požiadavky. Získanie potrebných informácií o stave na vkladnej knižke tak súdu trvalo od 28. 11. 1994 do 3. 6. 1996, pričom ani v poradí 5. dožiadanie súdu sporiteľňa nebola schopná vybaviť pre jeho nepochopenie a nedostatok požadovaných náležitostí. Súd napokon vo veci meritorne rozhodol 16. 1. 1997, t. j. v situácii, keď od sporiteľne nemal žiaden relevantný podklad pre svoje rozhodnutie, takže o výške náhrady škody napokon rozhodol podľa požiadavky žalobcu. Dobu potrebnú na opätovné vybavovanie nejasne, resp. nepresne formulovaných požiadaviek okresného súdu Slovenskej sporiteľni Banská Bystrica – pobočke Brezno ústavný súd posúdil ako zbytočné priesťahy v konaní o občianskoprávnej žalobe navrhovateľa vo veci sp. zn. 7 C 266/94.

Aj v druhej etape konania (t. j. po rozhodnutí o odvolaní vo veci na Krajskom súde v Banskej Bystrici a vrátení spisu na ďalšie konanie) ústavný súd zistil priesťahy v konaní, ktoré boli zapríčinené celkovou nečinnosťou okresného súdu. Zo súdneho spisu ústavný súd zistil, že po tom, čo sa tento vrátil okresnému súdu z krajského súdu, bolo vo veci uskutočnených 5 ďalších pojednávaní, avšak všetky boli odročené – 3 z nich na žiadosť právnych zástupkýň, jedno za účelom oznámenia mien a adries svedkov žalobcom. Posledné pojednávanie vo veci sa konalo 10. 3. 1998, kedy Okresný súd v Banskej Bystrici v konaní sp. zn. 7 C 266/94 uskutočnil posledný úkon a vo veci ďalej nekonal, hoci mu v tom nebránila žiadna zákonná prekážka. Dobu

vzniknutú nečinnosťou okresného súdu vo veci navrhovateľa od 10. marca 1998 (za situácie, kedy jeho ďalšiemu postupu nebránila žiadna zákonná prekážka) ústavný súd posúdil ako ďalšie zbytočné prietahy v súdnom konaní.

Na základe zistených skutočností bolo preto potrebné konštatovať, že konanie vo veci 7 C 266/94 pred Okresným súdom v Banskej Bystrici (ako celok) bolo poznamenané zbytočnými prietahmi v konaní, ktoré vznikali jednak neefektívnou činnosťou súdu v prvej etape konania a jednak jeho celkovou nečinnosťou v etape druhej. V dôsledku uvedeného v konaní sp. zn. 7 C 266/94 tak došlo k porušeniu základného práva navrhovateľa podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. mája 2000